

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ:Ν.Ο.Π.Ε ΤΜΗΜΑ:ΝΟΜΙΚΗΣ

«ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΚΑΙ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΙ».

2009-2010

ΟΝΟΜΑ: Αναστασία

ΕΠΙΘΕΤΟ: Ταραμίγκου

Α.Μ.:

ΕΞΑΜΗΝΟ: Α

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΤΗΤΗΣ: Κος Ανδρέας

Δημητρόπουλος

ΕΤΟΣ: 2009-2010

ΜΑΘΗΜΑ: συνταγματικό δίκαιο

ΤΙΤΛΟΣ: Αντιπρόεδροι της Κυβέρνησης, Υπουργοί και

Υφυπουργοί

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος σελ.3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Τα προσόντα και τα ασυμβίβαστα με το αξίωμα του μέλους της κυβέρνησης και του υφυπουργού έργα:

Α.Τα προσόντα του μέλους της κυβέρνησης και του υφυπουργού.....σελ4

Β.Τα ασυμβίβαστα με το αξίωμα του μέλους της κυβέρνησης και του υφυπουργού.....σελ.5-6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Οι αρμοδιότητες των αντιπρόεδρων ,των υπουργών και των υφυπουργών.....σελ.6-8

Ειδικές υποχρεώσεις των μελών της κυβέρνησης και των υφυπουργών.....σελ.8-9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η ευθύνη των αντιπρόεδρων της κυβέρνησης ,υπουργών και των υφυπουργών..... σελ.10-14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Η αποζημίωση των μελών της κυβέρνησης και των υφυπουργών.....σελ15

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Συμπεράσματα.....σελ.16

Βιβλιογραφία.....σελ17

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εν λόγω εργασία παρέχει μια σύντομη και περιεκτική αναφορά στη κυβέρνηση .Πιο συγκεκριμένα στους αντιπροέδρους της κυβέρνησης ,τους υπουργούς και τους υφυπουργούς .Έχοντας ως σημείο αναφοράς το ισχύον σύνταγμα της Ελλάδος θα εξεταστούν τόσο οι υποχρεώσεις και τα καθήκοντα των αντιπροέδρων της κυβέρνησης ,των υπουργών και των υφυπουργών ,όσο και τα ασυμβίβαστα και τα κωλύματα τους ως μέλη της κυβέρνησης .Επιπλέον θα εξεταστεί το ζήτημα της ευθύνης των μελών της Κυβέρνησης και των Υφυπουργών....

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Τα προσόντα και τα ασυμβίβαστα με το αξίωμα του μέλους της κυβέρνησης και του Υφυπουργού έργα....

Α. Τα προσόντα του μέλους της κυβέρνησης και του υφυπουργού.....

«Κανένας δεν μπορεί να διοριστεί μέλος της κυβέρνησης ή Υφυπουργός, αν δεν συγκεντρώνει τα προσόντα που ορίζει το άρθρο 55 για το βουλευτή»(αρθρ.81παρ.2)

«Για να εκλεγεί κανείς βουλευτής απαιτείται να είναι Έλληνας πολίτης, να έχει νόμιμη ικανότητα να εκλεγεί και να έχει συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα της εκλογής.»(αρθρ.55παρ1)

Σύμφωνα με τα παραπάνω άρθρα του συντάγματος της Ελλάδος κανένας δεν μπορεί να διοριστεί μέλος της κυβέρνησης ή Υφυπουργός, αν δεν συγκεντρώνει τα ακόλουθα προσόντα: i)ελληνική ιθαγένεια ii)ηλικία(25^ο έτος συμπληρωμένο) και iii)νόμιμη ικανότητα του εκλέγειν.

---

*Σύμφωνα με το κλασικό κοινοβουλευτισμό, ο πρωθυπουργός επιλέγει τους υπουργούς από τους βουλευτές του κόμματός του, αλλά δεν υπάρχει νομική υποχρέωση και ενίοτε ορισμένοι υπουργοί δεν είναι βουλευτές.

Β. Τα ασυμβίβαστα με το αξίωμα του μέλους της Κυβέρνησης και του Υφυπουργού έργα

«Οποιαδήποτε επαγγελματική δραστηριότητα των μελών της Κυβέρνησης, των Υφυπουργών και του προέδρου της Βουλής αναστέλλεται κατά τη διάρκεια της άσκησης των καθηκόντων τους.»(αρθρ.81παρ3). «Νόμος μπορεί να καθιερώνει το ασυμβίβαστο του αξιώματος του Υπουργού και του Υφυπουργού και προς άλλα έργα.»(αρθρ81παρ4)Η παράβαση των διατάξεων αυτών από τα μέλη της Κυβέρνησης και τους Υφυπουργούς δε συνεπάγεται την έκπτωση από το αξίωμα τους(επιχείρημα εξ αντιδιαστολής από αρθρ.57 παρ 2-4 Συντ.), αλλά ευθύνη τους.

Το αρθρ.18 του Ν.1558/ 1985 καθιερώνει ασυμβίβαστα έργα και ασυμβίβαστες πράξεις με το αξίωμα του μέλους της Κυβέρνησης και του Υφυπουργού. Τα ασυμβίβαστα έργα της παρ.1 που ορίζουν ότι «εκτός από την αναστολή οποιασδήποτε επαγγελματικής δραστηριότητας, που προβλέπει το αρθρ.81 παρ 3 του συντάγματος, αναστέλλεται και η άσκηση καθηκόντων οποιασδήποτε θέσης νομικού προσώπου του δημοσίου τομέα, που κατέχει μέλος της κυβέρνησης ή υφυπουργός».

Επιπλέον σύμφωνα με το άρθρο 43π.φ 63/2005 τα μέλη της κυβέρνησης και οι υφυπουργοί δεν επιτρέπεται να συνάπτουν οποιαδήποτε μορφής σύμβαση με το Δημόσιο ή άλλα νομικά πρόσωπα* του δημοσίου τομέα, από την οποία γεννάται οποιοδήποτε όφελος υπέρ αυτών ή τρίτων. Η απαγόρευση ισχύει και για οποιασδήποτε μορφής εταιρεία ή επιχείρηση, στην οποία συμμετέχει μέλος της Κυβέρνησης ή υφυπουργός ως κύριος μέτοχος ή ως ομόρρυθμος, ετερόρρυθμος ή περιορισμένης ευθύνης εταίρος ή διατηρεί την ιδιότητα ανώτατου διοικητικού στελέχους. Η παράβαση των διατάξεων αυτών συνεπάγεται την ακυρότητα των πράξεων και την ευθύνη των μελών της Κυβέρνησης και των υφυπουργών κατά τις διατάξεις του νόμου περί ευθύνης υπουργών.

---

* Νομικά πρόσωπα του δημοσίου:π.χ τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι δημόσιες επιχειρήσεις και η Τράπεζα της Ελλάδος.

Τέλος «Απαγορεύεται στους δικαστικούς λειτουργούς η συμμετοχή στην Κυβέρνηση», σύμφωνα με το άρθρο 89 παρ 4. Κατ' εξαίρεση, όμως, ο πρωθυπουργός «υπηρεσιακής» Κυβερνήσεως είναι πάντοτε πρόεδρος ανωτάτου δικαστηρίου(άρθρο 37 παρ 3).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

- Οι αρμοδιότητες των αντιπροέδρων της κυβέρνησης, των υπουργών και των υφυπουργών

Α. Οι αρμοδιότητες των αντιπροέδρων της κυβέρνησης.

Οι αρμοδιότητες των Αντιπροέδρων της Κυβέρνησης καθορίζονται από το άρθρο 15 του Ν.1558.Ειδικότερα αυτοί ασκούν: i) τις αρμοδιότητες που ορίζει ο Πρωθυπουργός με απόφαση του, η οποία δημοσιεύεται στην εφημερίδα της Κυβέρνησης ii) κάθε άλλη αρμοδιότητα που ορίζει ο νόμος.

Β. Οι αρμοδιότητες των Υπουργών.

Σύμφωνα με το άρθρο 35 παρ.1 εδ.α' Συντ(«Καμία πράξη της Δημοκρατίας δεν ισχύει ούτε εκτελείται χωρίς την προσυπογραφή του αρμόδιου Υπουργού, ο οποίος με μόνη την υπογραφή του γίνεται υπεύθυνος και χωρίς τη δημοσίευση της στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως.») Οι υπουργοί με χαρτοφυλάκιο προσυπογράφουν τα διατάγματα που αναφέρονται σε θέματα υπαγόμενα στο Υπουργείο τους και ασκούν τις αρμοδιότητες που ορίζει ο νόμος (άρθρο 83 παρ1 εδ.α' Συντ.). Ειδικότερα, οι υπουργοί αυτοί ασκούν, κατά το άρθρο 16 του Ν.1558, τις ακόλουθες αρμοδιότητες: i) έχουν την ανωτάτη διεύθυνση των υπηρεσιών του Υπουργείου τους και κατευθύνουν, συντονίζουν, εποπτεύουν και ελέγχουν τη δράση τους, καθώς και των υπαγομένων σ' αυτούς υπάλληλων και δημόσιων λειτουργιών, ii) εποπτεύουν, συντονίζουν και κατευθύνουν τις ενέργειες των Υφυπουργών που είναι διορισμένοι στο Υπουργείο τους, iii) ασκούν, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής, τη νομοθετική πρωτοβουλία σε θέματα της αρμοδιότητάς τους, iv) προτείνουν την έκδοση των κατ' εξουσιοδότηση νόμου κανονιστικών και των αναγκαίων για την εκτέλεση των νομών διαταγμάτων της αρμοδιότητάς τους και εκδίδουν τις κανονιστικές πράξεις με βάση εξουσιοδότηση νόμου και v) ασκούν

κάθε άλλη αρμοδιότητα που τους παρέχει το Σύνταγμα και ο νόμος ή τους αναθέτει ο Πρωθυπουργός σύμφωνα με το Σύνταγμα ή το νόμο .Οι αρμοδιότητες κάθε Υπουργείου καθορίζονται με διατάγματα , που εκδίδονται με πρόταση του Πρωθυπουργού(αρθρ.79 παρ.2 Ν.1943/1991).

Οι αρμοδιότητες των Υπουργών Επικράτειας ,οι οποίοι δεν προΐστανται Υπουργείου καθορίζονται με απόφαση του Πρωθυπουργού (αρθρ.79 παρ.2 ν.1943/1991).

Ο καθορισμός των αρμοδιοτήτων των αναπληρωτών Υπουργών ρυθμίζεται από το αρθρ.16 παρ.3 του Ν.1558.Ο αναπληρωτής Υπουργός διορίζεται σε θέση που εντάσσεται από τον Πρωθυπουργό σε υπουργείο .Οι αρμοδιότητες του ορίζονται με απόφαση του Πρωθυπουργού που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως .Με όμοια απόφαση μπορεί ν' ανατεθεί στον αναπληρωτή υπουργό η άσκηση αρμοδιότητας άλλου Υπουργείου ,η οποία συναφής με τις αρμοδιότητες του.

Γ .Οι αρμοδιότητες των Υφυπουργών.

Οι αρμοδιότητες Υφυπουργών ρυθμίζονται από τις διατάξεις του αρθρ.16 παρ.5 του Ν.1558.Οι Υφυπουργοί διορίζονται σε θέσεις που προβλέπονται από το νόμο αυτό σε ορισμένο Υπουργείο .Αυτοί ασκούν τις αρμοδιότητες ,οι οποίες ορίζονται με κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του αρμόδιου Υπουργού .Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στην απόφαση αυτή ,η νομοθετική πρωτοβουλία και άλλες κοινοβουλευτικές αρμοδιότητες ,καθώς και η κανονιστική εξουσία όσο αφορά τις μεταβιβαζόμενες αρμοδιότητες παραμένουν στον Υπουργό .Με την ίδια απόφαση μπορεί να προβλέπεται ότι ορισμένες τις ανατιθέμενες στον Υφυπουργό αρμοδιότητες ασκούνται ταυτόχρονα και από τον Υπουργό.

- **Ειδικές υποχρεώσεις των μελών της Κυβέρνησης και των Υφυπουργών.....**

Το άρθρο 19 του Ν.1558/1985 καθιερώνει ορισμένες υποχρεώσεις των μελών της Κυβέρνησης και των Υφυπουργών .Ειδικότερα ,το

μέλος της Κυβέρνησης ή ο Υφυπουργός, που κωλύεται να ασκήσει τα καθήκοντα του, οφείλει να το γνωστοποιήσει αμέσως στον Πρωθυπουργό. Οι Υφυπουργοί οφείλουν να γνωστοποιήσουν το κώλυμα τους και στον οικείο Υπουργό (παρ1). Εξάλλου, από αυτό εξαρτάται η προηγούμενη συγκατάθεση του Πρωθυπουργού για την απουσία μέλους της κυβέρνησης από την έδρα του και για την αποδοχή πρόσκλησης για μετάβαση στο εξωτερικό μέλους της κυβέρνησης ή Υφυπουργού για οποιονδήποτε λόγο καθώς και για συμμετοχή σε οποιαδήποτε μορφής διεθνές συνέδριο ή διεθνή σύσκεψη στο εσωτερικό (παρ. 2-3). Τέλος, κατά την παρ. 4 του άρθρου μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός, που καλείται να καταθέσει ως μαρτυράς στην προδικασία ή την κύρια διαδικασία οποιασδήποτε δίκης για θέματα που αφορούν την ασφάλεια του κράτους ή την εξωτερική πολιτική της χώρας, οφείλει να ζητήσει προηγουμένως την άδεια του Πρωθυπουργού. Η μη παροχή της άδειας απαλλάσσει το μέλος της Κυβέρνησης ή τον Υφυπουργό από την υποχρέωση να καταθέσει ως μάρτυρας. Στην περίπτωση αυτή δικαιούται να αρνηθεί την μαρτυρία και ο Πρωθυπουργός (αρθρ. 11 παρ. 2 Ν. 1558).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η ευθύνη των αντιπρόεδρος της κυβέρνησης , των υπουργών και των υφυπουργών.....

Η ευθύνη των μελών της κυβέρνησης και των Υφυπουργών για την άσκηση του λειτουργήματος τους είναι αυτονόητη για το δημοκρατικό πολίτευμα .Την ευθύνη των δημόσιων αυτών λειτουργιών καθιερώνουν ρητά οι διατάξεις των αρθρ.35 παρ.1,84,85 και 86 του Συντάγματος .Κατά τη διάταξη του αρθρ.85 παρ.1 εδ.α' ,« τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου, καθώς και οι Υφυπουργοί είναι συλλογικώς υπεύθυνοι για την γενική πολιτική της Κυβέρνησης και καθένας από αυτούς για τις πράξεις ή παραλείψεις της αρμοδιότητας του ,σύμφωνα με τις διατάξεις των νομών για την ευθύνη των υπουργών».Εξάλλου ,κατά τη διάταξη του άρθρου 35 παρ.1 εδ.α' ,ο Υπουργός με την προσυπογραφή των πράξεων του Προέδρου της Δημοκρατίας αναλαμβάνει τη σχετική ευθύνη .Έτσι τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Υφυπουργοί ευθύνονται α) για τις δικές τους πράξεις ή παραλείψεις ,β)για τις πράξεις ή παραλείψεις του Υπουργικού Συμβουλίου και γ) για τις πράξεις ή παραλείψεις του Προέδρου της Δημοκρατίας.

α)Η ευθύνη για τις δικές τους πράξεις ή παραλείψεις. Τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Υφυπουργοί ευθύνονται ατομικά για όλες τις πράξεις ή παραλείψεις ,οι οποίες αναφέρονται ,οι οποίες αναφέρονται στις αρμοδιότητες τους .Οι Υπουργοί υπέχουν κοινοβουλευτική ευθύνη και για τις πράξεις ή παραλείψεις των Υφυπουργών του Υπουργείου ,στο οποίο προϊστάονται ,ακόμα και αν στους Υφυπουργούς αυτούς έχουν ανατεθεί κοινοβουλευτικές αρμοδιότητες και νομοθετική πρωτοβουλία (αρθρ.17παρ.1 εδ.β' Ν.1558).Είναι αυτονόητο ότι τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Υφυπουργοί ευθύνονται και για τις πράξεις ,που είναι άσχετες με τις αρμοδιότητες τους και για τις οποίες ευθύνονται όπως ακριβώς και οι άλλοι ιδιώτες.

β)Η ευθύνη για τις πράξεις ή τις παραλείψεις του Υπουργικού Συμβουλίου. Τα μέλη της Κυβέρνησης ευθύνονται για όλες τις πράξεις ή παραλείψεις του Υπουργικού Συμβουλίου .Αντίθετα ,οι Υφυπουργοί δεν ευθύνονται κατ' αρχήν για τις πράξεις ή

παραλείψεις του Υπουργικού Συμβουλίου ,γιατί δεν αποτελούν μέλη του .Αυτοί υπέχουν μόνο συλλογική ευθύνη « για τη γενική πολιτική» της Κυβέρνησης (αρθρ.85 παρ.1 εδ. α ' Συντ.)

γ) Η ευθύνη για τις πράξεις ή παραλείψεις του Προέδρου της Δημοκρατίας .Τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Υφυπουργοί ευθύνονται για τις πράξεις του Προέδρου κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του .Τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Υφυπουργοί αναλαμβάνουν την προσυπογραφή των πράξεων του Προέδρου ,χωρίς την οποία είναι νομικά ανίσχυρες (άρθρα 35 παρ.1 Συντ.).Συνεπώς ,τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Υφυπουργοί δεν ευθύνονται για τις πράξεις του Προέδρου ,που εκδίδει μόνος του (αρθρ.35 παρ.1 εδ β' Συντ.)και τις οποίες μόνο αυτός ευθύνεται ..Εξάλλου ,τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Υφυπουργοί ευθύνονται τόσο για τις πράξεις του Προέδρου, όσο και για την εν γένει συμπεριφορά του ,καθώς και τις πολιτικές του δηλώσεις .Το Σύνταγμα για την κύρωση της ευθύνης των μελών της Κυβέρνησης και των Υφυπουργών από τη μια μεριά απαγορεύει την απονομή χάρις σε μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργό που καταδικάστηκε από το Υπουργοδικείο χωρίς τη συγκατάθεση της Βουλής (αρθρ.47παρ.2) και από άλλη ορίζει ότι «σε καμία περίπτωση η έγγραφη ή προφορική εντολή του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν απαλλάσσει τους Υπουργούς ή Υφυπουργούς από την ευθύνη τους»(αρθρ.85 παρ.2).Τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Υφυπουργοί υπέχουν κατά το ισχύον ελληνικό σύνταγμα τριπλή ευθύνη:κοινοβουλευτική ,ποινική και αστική .Την τριπλή αυτή ευθύνη των μελών της Κυβέρνησης και των Υφυπουργών αναφέρουν και οι διατάξεις του άρθρου 17 του Ν.1558/1985,οι οποίες κατά το αρθρ 11 παρ1 αυτού «ισχύουν και για τον Πρωθυπουργό».

Κοινοβουλευτική ευθύνη:Τον Πρωθυπουργό και τους Υπουργούς τους διορίζει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ,αλλά η Κυβέρνηση δεν παραμένει στην εξουσία παρά αφού λάβει ψήφο εμπιστοσύνης της Βουλής και για όσο χρόνο έχει αυτή την εμπιστοσύνη .Όσο αφορά τους Υφυπουργούς ,επειδή κατά κανόνα δεν είναι μέλη της Κυβέρνησης ,οι Υπουργοί έχουν την κοινοβουλευτική ευθύνη και για τις πράξεις ή παραλείψεις των Υφυπουργών του υπουργείου τους .Έτσι οι Υφυπουργοί δεν ξεφεύγουν από τον κοινοβουλευτικό έλεγχο.

Η κοινοβουλευτική ευθύνη είναι κατ' αρχήν ,κατ' αντίθεση με την ποινική και την αστική ,συλλογική και όχι ατομική .Την αρχή αυτή καθιερώνει η διάταξη του αρθρ.85 παρ.1 του Συντάγματος ,κατά την

οποία τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Υφυπουργοί είναι «συλλογικώς υπεύθυνοι για τη γενική πολιτική της Κυβέρνησης». Η διάταξη αυτή και η διάταξη του άρθρου 84 παρ.1 του Συντάγματος προβλέπουν βέβαια και την ατομική κοινοβουλευτική ευθύνη. Βέβαια, στην πρακτική σπάνια εφαρμόζεται η ατομική κοινοβουλευτική ευθύνη. Αν η Κυβέρνηση δεν ταχθεί αλληλέγγυα με τον Υπουργό ή τους Υφυπουργούς, αυτοί θα αναγκαστούν να υποβάλουν παραίτηση πριν από την συζήτηση της πρότασης.

Ποινική ευθύνη: Την ποινική ευθύνη των Υπουργών ρυθμίζουν διαδοχικά ο Ν. ΦΠΣΤ/1877, ο Ν. ΧΕ1877, το Ν.Δ802/1971 και ο Ν.2509/1977. Τώρα ισχύει ο Ν.3126/2003: «ποινική ευθύνη των Υπουργών», που υπερψήφισε και η αντιπολίτευση. Σύμφωνα με το άρθρο 86 παρ.1 εδ.β'), δηλαδή εγκλημάτων που αποτελούν αυτοτελή και εξειδικευμένη μορφή άλλων εγκλημάτων και τελούνται μόνου από Υπουργούς. Το ουσιαστικό ποινικό δίκαιο δεν μεταχειρίζεται τους Υπουργούς ούτε ευμενέστερα ούτε δυσμενέστερα από κάθε άλλον.

Η εξαιρετική μεταχείριση των Υπουργών είναι κυρίως δικονομική και αφορά πλημμελήματα ή κακουργήματα, που αυτοί τελούν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Δεν αφορά τα πταίσματα ούτε τα πλημμελήματα ή κακουργήματα που δεν τελέσθηκαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Αυτά δικάζονται από τα αρμοδία δικαστήρια σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις.

Η ευμενής μεταχείριση συνίσταται στον ελεγχόμενη διαδικασία από τη Βουλή και στην αρμοδιότητα ειδικού δικαστηρίου (άρθρο 86), καθώς και σε σύντομες παραγραφές, που όμως θεωρούνται θεσμός μεικτός, ουσιαστικός και δικονομικός. Η διαδικασία αποτελείται από δυο μεγάλα μέρη. Πρώτα η ίδια η Βουλή και όχι εισαγγελέας διενεργεί προκαταρκτική εξέταση και ασκεί την ποινική δίωξη και ύστερα ακολουθεί το Ειδικό Δικαστήριο.

Αν προκύψουν στοιχεία για ποινική ευθύνη υπουργού, οποίος ενεργεί την ανάκριση, την προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση τα διαβιβάζει χωρίς υπαίτια βραδύτητα στη βουλή. Για να επιβληθεί η βουλή, πρέπει να υποβληθεί πρόταση για δίωξη από βουλευτές. Αν η πρόταση γίνει δεκτή, η Βουλή συγκροτεί κοινοβουλευτική επιτροπή που διενεργεί προκαταρκτική εξέταση και της υποβάλλει πόρισμα. Αν η Βουλή αποφασίσει την άσκηση διώξεως, η υπόθεση περιέρχεται στην αρμοδιότητα του Ειδικού Δικαστηρίου.

Στο πλαίσιο του Ειδικού Δικαστηρίου προβλέπεται δικαστικό συμβούλιο και ανακριτής, που διεξάγει κύρια ανάκριση. Τα μέλη του δικαστικού συμβουλίου και ο εισαγγελέας κληρώνονται από τα μέλη του Αρειού Πάγου και του Συμβουλίου Επικράτειας. Η προδικασία λήγει με βούλευμα παραπεμπτικό ή απαλλακτικό. Αν το βούλευμα είναι παραπεμπτικό, γίνεται κλήρωση για τα μέλη του Ειδικού Δικαστηρίου πάλι από τα μέλη των ιδίων δικαστηρίων. Η διαδικασία στο ακροατήριο γενικώς διεξάγεται κατά τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και η απόφαση είναι αμετάκλητη.

Τα πλημμελήματα ή κακουργήματα που τελούνται από υπουργό κατά την άσκηση των καθηκόντων του «παραγράφονται με την συμπλήρωση 5 ετών από την ημέρα που τελέστηκαν».*

Η αστική ευθύνη: Αστική ευθύνη των υπουργών είναι η υποχρέωση τους να αποκαταστήσουν τη ζημία την οποία προξένησαν σε οποιοδήποτε πρόσωπο με παράνομη πράξη ή παράλειψη τους. Το θέμα ρυθμίστηκε αρχικά από το άρθρο 61 του Ν.ΦΠΣΤ'/1877 και από τις διατάξεις του άρθρου 46 του Ν.Δ802. Έτσι, σύμφωνα με τα παραπάνω, το πρόσωπο που ζημιώθηκε από πράξη παράλειψη Υπουργού μπορούσε να υποβάλει αγωγή αποζημίωσης είτε κατά του Υπουργού είτε κατά του Δημόσιου είτε και κατά των δυο. Προϋπόθεση της αστικής ευθύνης του Υπουργού ήταν η προηγούμενη καταδίκη του από το Υπουργοδικείο. Την προϋπόθεση αυτή καθιέρωναν ρητά οι διατάξεις του Ν.Δ.802, οι οποίες έτσι έλυσαν το σχετικό ζήτημα που γεννήθηκε υπό την ισχύ του Ν.ΦΠΣΤ' υπέρ της γνώμης που επικράτησε. Συνεπώς, ήταν ανεπίτρεπτη η έγερση αγωγής αποζημίωσης μόνο κατά του Δημόσιου. Το θέμα ρυθμίζει τώρα το αρθρ.19 παρ.2 του Ν.2509, που ορίζει τα ακόλουθα: «Πολιτική αγωγή δεν επιτρέπεται να ασκηθεί στο Ειδικό Δικαστήριο. Η αγωγή αποζημίωσης ή χρηματικής ικανοποίησης ασκείται και εκδικάζεται κατά τις ισχύουσες διατάξεις».

---

* «Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μόνο με τη συγκατάθεση της Βουλής έχει το δικαίωμα να απονέμει χάρη σε Υπουργό που καταδικάστηκε κατά το άρθρο 86»(άρθρο 47 παρ.2) 86»(άρθρο 47 παρ.2).

Συμπεπώς, ήταν ανεπίτρεπτη η έγερση αγωγής αποζημίωσης μόνο κατά του Δημόσιου. Το θέμα ρυθμίζει τώρα το αρθρ.19 παρ.2 του Ν.2509, που ορίζει τα ακόλουθα: «Πολιτική αγωγή δεν επιτρέπεται να ασκηθεί στο Ειδικό Δικαστήριο. Η αγωγή αποζημίωσης ή χρηματικής ικανοποίησης ασκείται και εκδικάζεται κατά τις ισχύουσες διατάξεις».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Η αποζημίωση των μελών της Κυβέρνησης και των Υφυπουργών

Η αποζημίωση των μελών της Κυβέρνησης και των Υφυπουργών για την άσκηση του λειτουργήματός τους καθορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 6 του Ψηφίσματος Ζ'/1975. Συμφωνα με τις διατάξεις αυτές, στον Πρόεδρο και στους Αντιπρόεδρους της Κυβέρνησης, τους Υπουργούς και τους Υφυπουργούς, οι οποίοι έχουν την ιδιότητα του βουλευτή, καταβάλλονται κάθε μήνα έξοδα παράστασης. Εκείνοι από αυτούς, που δεν έχουν τη βουλευτική ιδιότητα λαμβάνουν και μηνιαία αποζημίωση ίση με το σύνολο της βουλευτικής αποζημίωσης. Τα έξοδα παράστασης είναι αφορολόγητα και στην αποζημίωση εφαρμόζεται το άρθρο 5 του Ψηφίσματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ολοκληρώνοντας την εργασία καταληγουμε σε ορισμενα συμπερασματα .Οπως τα ακόλουθα:

- Τα απαραίτητα για την ανάληψη καθηκόντων προσόντα ,είναι αυστηρά καθορισμένα από το σύνταγμα.
- επιπλέον δηλώνεται ρητά στο σύνταγμα τα ασυμβίβαστα έργα των μελών της κυβέρνησης και των υφυπουργών .οποιαδήποτε παράβαση των διατάξεων που ρυθμίζουν το θέμα αυτό ,επιφέρει ακυρότητα των πράξεων τους.
- έχουν ρυθμιστεί επακριβώς οι αρμοδιότητες κάθε προσώπου ,ώστε να μην υπάρχει σύγχυση καθηκόντων και αποδιοργάνωση.
- τέλος γίνεται φανερό ότι κανείς δεν είναι υπεράνω του νόμου λόγω αξιώματος .αντίθετα όλοι είναι υπόλογοι σ αυτόν για τις πράξεις ή παραλείψεις τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- *Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου...Αντώνης Παντελής.*
- *Η νομική θέση της Κυβέρνησης, τα μελή της και οι υφυπουργοί ως όργανα του κράτους γενικά....Αθανάσιος Ραϊκος.*
- *Οργάνωση και λειτουργία του κράτους....Ανδρέας Δημητρόπουλος.*
- *Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου.....Μαυριάς.*